

**ІСТОРІЯ НАУКИ ПРО ЗАЛІЗНИЧНІ СТАНЦІЇ**

**Рижева Н.А.**, д-р істор. наук, проф.

(*Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського*)

(*Рецензія на монографію Стрелко О. Г. Нариси з історії науки про залізничні станції та вузли (друга половина XIX - перша половина XX століть) : монографія / О. Г. Стрелко; Державний економіко-технологічний університет транспорту. – Полтава : ТОВ «АСМІ», 2015. – 301 с.)*)

Створення і розбудова незалежної України сприяють активізації процесу відновлення національної науки, освіти і техніки. Демократизація громадського життя спричинила інформаційний вибух у науках про суспільство і, в першу чергу, в історії науки і техніки. За нових політичних реалій сучасні вчені повертаються до наукових розробок, підручників та навчальних посібників видатних вчених та інженерів минулого. Особливо цікавлять дослідників питання становлення та розвитку окремих наук. Отже, цим визначається актуальність обраної О.Г. Стрелком теми для дослідження.

Дане монографічне дослідження виконане згідно з тематичним планом наукових досліджень Центру досліджень з історії науки і техніки ім. О.П. Бородіна за темою «Історія науки і техніки в Україні в напрямках, школах, іменах» (номер державної реєстрації теми 0107U002218). Автор монографії опрацював значну кількість літературних джерел, архівних матеріалів, власне праці визначних залізничників – В.М. Образцова, С.Д. Карейші, Ю.В. Ломоносова та багатьох менш відомих спеціалістів, які займалися проблемами розбудови залізничних станцій та вузлів. Це дозволило йому чітко визначити науковий апарат дослідження, теоретичне і практичне значення отриманих результатів, нау-

кову новизну дослідження.

Аналіз джерельної бази дозволив дослідникові висвітлити основні факти формування, становлення та розвитку науки про залізничні станції та вузли, які подані в контексті соціально-культурного розвитку Російської імперії та України у другій половині XIX – першій третині XX ст., показати її роль у розвитку транспортної науки і техніки. О.Г. Стрелко наголошує, що активна позиція багатьох вчених та інженерів-залізничників, їхня ерудиція, вільна орієнтація в різних галузях технічної науки, яку вони демонстрували протягом усієї своєї наукової діяльності, сформувалася в кінці XIX – на початку XX ст. під впливом тогочасної історичної ситуації та співпала з роками активної розбудови залізничного транспорту і особливо колії та колійного господарства, з появою нових напрямків у технічній науці, які забезпечили створення сучасної науки на залізничному транспорті. І, якщо додати, що ті складні і суперечливі процеси, які відбувалися в техніці залізничного транспорту на межі XIX і XX століть, і до того ж були ускладнені факторами політичного та ідеологічного порядку, прямим втручанням влади в хід розвитку наукового пізнання, то стане зрозумілою та непростю ситуацією, в якій довелося творити багатьом управлінцям. Центральне завдання цих вчених полягало в

тому, щоб оволодіти процесами розбудови інфраструктури залізничного транспорту, зокрема будівництва залізничних станцій та вузлів.

В монографії, на прикладі В.М. Образцова, М.А. Белелюбського, С.Д. Карейші, В.В. Салова та ін. показано народження нового технічного знання, до якого відносяться проблеми колії і колійного господарства, рухомого складу, проектування та експлуатації залізниць, нарешті, створення ряду освітніх програм, підручників та навчальних посібників з різних напрямків транспортної науки і техніки. Все це підвищує теоретичну та практичну значущість монографії О.Г. Стрелка.

Новизною відзначається і та частина монографічного дослідження (розділ 5), в якій показано значення наукової спадщини вітчизняних вчених та інженерів для розвитку залізничного транспорту. В монографії також висвітлено переваги, властивого нашим вітчизняним вченим стилю мислення, який сформувався в результаті органічного поєднання стилів мислення в різних галузях технічного знання з історичним підходом до інфраструктури залізничного транспорту. Показано, як багато зробив В.М. Образцов, коли здійснював на межі століть свою оригінальну технічну програму розбудови транспортної науки і техніки, особливо розбудови залізничних станцій та вузлів Російської імперії і України, зокрема. Ці станції та вузли досі активно функціонують і експлуа-

туються.

На наш погляд вдало окреслена структура монографічного дослідження. Вона чітко підпорядкована логіці авторської концепції, яка, в свою чергу, відповідає логіці наукової думки, що вигідно відрізняє роботу. Присвятивши окремі параграфи висвітленню ролі та значенню діяльності вчених та інженерів залізниць, які функціонували на теренах сучасної України, О.Г. Стрелко логічно звертається до аналізу наукових програм вчених-залізничників, так званих попередників, і показує весь процес в контексті розвитку транспортної науки.

Кожний розділ, як і монографія в цілому містять логічно обумовлені висновки, в роботі також визначено актуальні проблеми, що потребують свого подальшого дослідження. Варто також відзначити, що матеріали дослідження широко апробовані на різних наукових конференціях. З монографічного дослідження видно, що О.Г. Стрелко проявив себе наполегливим, працьовитим дослідником. Він добре орієнтується в проблемах історії науки і техніки.

Аналіз монографії і публікацій автора дозволяє стверджувати, що монографічне дослідження О.Г. Стрелка «Нариси з історії науки про залізничні станції та вузли (друга половина XIX – перша третина XX століть)» є завершеною працею, яка робить вагомий внесок в історію науки та освіти, і яку слід обов'язково друкувати.